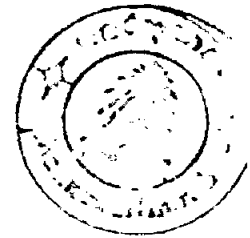

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการคล้อยตามกับสภาพการณ์ในการทดสอบ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดลองในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อน ผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของแบส¹ (Bass, 1960) ที่ว่า สถานภาพทางสังคมของบุคคลมีอิทธิพลในการทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตามต่างกัน บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่สูงหรือบุคคลที่มีความรู้ระดับสูงกว่ายอมมีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตามไ้มาก เช่นเดียวกับที่พาเทลและกอร์ดอน² (Patel and Gordon, 1960) พบว่า บุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่สูงกว่า เช่น มีการศึกษาสูงกว่า มีอายุมากกว่า มีอิทธิพลชักจูงทำให้เกิดการคล้อยตามมากขึ้น และจากการที่ จากูเบซัคและวอลเตอร์³ (Jacubezak and Walters, 1958) ได้ทำการสำรวจอิทธิพลของผู้ใหญ่และเพื่อนในการให้คำ

¹ Bernard M. Bass, Leadership, Psychology and Organization Behavior (New York : Harper 1960) pp.264-269.

² Ambalal S. Patel and Jesse E. Gordon, "Some Personal and Situational Determinants of Yielding to Influence" Journal of Abnormal and Social Psychology. 61(1960), 411-418.

³ Leonard Jacubezak and Richard H. Walters, "An Experiment Investigation of Suggest Ability in term of Dependency Behavior" American Psychologists. 13(1958), 328 - 329.

แนะนำของนักศึกษาระดับวิทยาลัย ผลที่ได้จากการทดลองจะดูจากความไว้วางใจ
 ของผู้เรียนว่ามีความเชื่อในคำแนะนำเพียงไร ผลปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียนกระทำตาม
 คำแนะนำของผู้ใหญ่มากกว่าที่จะกระทำตามคำแนะนำของเพื่อน ดังนั้น ผลจากการ
 วิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ค้นพบในครั้งนี้อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา
 ผลที่ได้จากการศึกษาของ แอทกินส์⁴ (Atkins, 1970) จะเห็นว่า มีความขัดแย้ง
 กับผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ด้วยเหตุที่เขาค้นพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันใน
 พฤติกรรมการคล้อยตามของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบในสภาพการดังกล่า

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแอทกินส์กับกลุ่ม
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแอทกินส์เป็น
 เด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ (Disturbed Child) ส่วนในการศึกษาครั้งนี้
 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กปกติทั่วไป จึงคาดว่า ความแตกต่าง
 ระหว่างกลุ่มตัวอย่างนี้อาจเป็นสาเหตุทำให้ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการคล้อยตาม
 ดังกล่าวมีความขัดแย้งกัน

ผลการวิจัยที่ค้นพบในครั้งนี้น่าจะพิจารณาถึงการเชื่อฟังผู้ใหญ่ในสังคมไทย⁵
 คำว่า "ผู้ใหญ่" ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่มีวุฒิสูงกว่า กล่าวคือ วิทยุฯ คุณวุฒิ และชาติวุฒิสูง
 กว่า เสน่ห์อำนาจระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ในสังคมเป็นไปแบบอัครคาริปไตย ตั้งแต่วัยเด็ก

⁴ James Thomas Atkins, "Conformity of Disturbed Children to the Influence of Adult and Selected Peers Under Conditions of Independent and Interdependent Grouping" Dissertation Abstracts. 31(1970), 461-A.

⁵ วารีย์ อินทรวินชา, "การเชื่อฟังผู้ใหญ่ในลักษณะสังคมไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 1(กรกฎาคม, 2514), 50 - 53.

จนถึงวัยผู้ใหญ่บุคคลจะต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ประเพณีของไทยโดยทั่วไป⁶ มักจะอบรมเด็กให้อยู่ในระเบียบวินัย ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ เด็กจะโต้แย้งผู้ใหญ่ไม่ได้ ดังนั้น สังคมไทยจึงนิยมคนสุภาพเรียบร้อย และแม่แต่ในโรงเรียน เด็กที่สงบเสงี่ยม เรียบร้อย จะได้รับคำชมเชยว่าเป็นเด็กดี ในเวลาเรียนเด็กจะต้องเชื่อฟังครู ไม่ทำการสิ่งใดให้เป็นที่ เคืองชดอชยาศัย แม้ในการโต้แย้งก็จะถูกประณามว่าเป็น "กึษยนอกครู" และในสังคมไทยโดยทั่วไปผู้ใหญ่มักจะคอยช่วยเหลือเด็กๆ อยู่เสมอ เช่น ในการแก้ปัญหา ตลอดจนการตัดสินใจต่างๆ จึงทำให้เด็กไม่มีโอกาสที่จะใช้ความคิดเห็นของตัวเอง ค่ายเหตุผลถึงกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้ใหญ่หรือครูมีอิทธิพลต่อเด็กมาก จึงไม่เป็นปัญหาเลยว่า ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การคล้อยตามครั้งนี้ นักศึกษาที่เข้ารับการทดสอบในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูจะมีพฤติกรรมในการคล้อยตามมากกว่านักศึกษาที่เข้ารับการทดสอบในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อน

2. พฤติกรรมการคล้อยตามกับความเชื่อในเรื่องอคติจิต

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในเรื่องอคติจิตจากภายนอกจะมีพฤติกรรมในการคล้อยตามมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในอคติจิตจากภายใน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับที่รอตเตอร์⁷ (Rotter, 1966) กล่าวว่า พฤติกรรมในการคล้อยตามมีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะความเชื่อในเรื่องอคติจิต บุคคลที่มีความเชื่อใน

⁶ พรณี เคชกำแหง "ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ความวิตกกังวลและพฤติกรรมความน่าเชื่อถือของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับ 1 และ 2 " วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษามหาสารคาม, 2515 หน้า 50.

⁷

Julian B. Rotter, "Generalized Expectancies for Internal versus External Control of Reinforcement" Psychological Monograph. 60(1966), 1-25.

เรื่องอัตลิจิตจากภายในจะมีการต่อต้านความคิดเห็นหรือไม่คล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นโดยง่าย ส่วนบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิจิตจากภายนอกจะมีการต่อต้านความคิดเห็นของผู้อื่นน้อย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ แฮมิลตัน⁸ (Hamilton, 1973) ที่ว่าบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิจิตจากภายในจะมีการแสดงออกที่คล้อยตามผู้อื่นน้อยและมีความคิดเห็นเป็นตัวของตัวเองมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิจิตจากภายนอก ในทำนองเดียวกันกับที่ ฮอชบอม⁹ (Hochbaum, 1954) เคลลีและแลมบ์¹⁰ (Kelly and Lamb, 1957) ได้ทำการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงนั้นเปลี่ยนความคิดเห็นของคนไปเหมือนกับผู้อื่นน้อยกว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองต่ำ และลักษณะที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงนั้น รอคเตอร์¹¹ (Rotter, 1966) ใช้ชื่อเรียกว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในอัตลิจิตจากภายใน ส่วนบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำนั้นเรียกว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในอัตลิจิตจากภายนอก

8

Peter Kerr. Hamilton, "The Effect of Dogmatics and Opinion Confident-Types on Small Group Conformity" Journal of Abnormal and Social Psychology. 72 (1973), 31 - 33.

9

Godfrey M. Hochbaum, "The Relation Between Group Members' Self confidences and Their Reaction to Group Pressure to Uniformity" American Sociological Review. 19(1954), 678-687.

10

Harold H. Kelly and Thomas W. Lamb, "Certainty of Judgement and Resistance to Social Influence" Journal of Abnormal and Social Psychology. 55(1957), 137-139.

11

Julian B. Rotter., loc.cit.

ดังนั้น ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ไ้รับก็ยังมี ความขัดแย้งกับผลการวิจัยของผู้อื่นบ้าง เช่น คราวน์และลิเวแรนท์¹² (Crowne and Liverant, 1963) พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการคล้อยตามระหว่างบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายในและบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายนอกเมื่อเข้ารับการทดลองโดยวิธีของแอสซ์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของคราวน์และลิเวแรนท์กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของคราวน์และลิเวแรนท์แบ่งลักษณะความเชื่อในเรื่องอัตลิติตตามคะแนนที่ไ้รับจากแบบสอบถามวัดความเชื่อในเรื่องอัตลิติตจากภายใน - ภายนอกของรอตเตอร์ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ ผู้ที่ไ้รับคะแนนเหนือคะแนนเฉลี่ยขึ้นไปจัดเป็นบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายนอก ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่ไ้รับคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยลงมาจัดเป็นบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายใน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คัดเลือกมาโดยใช้แบบสอบถามวัดความเชื่อในเรื่องอัตลิติตจากภายใน - ภายนอกของ รอตเตอร์ เช่นกัน ผู้ที่ไ้รับคะแนนสูง 20 % ของผู้เข้าสอบทั้งหมดจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายนอก ส่วนผู้ที่ไ้รับคะแนนต่ำ 20 % ของผู้เข้าสอบทั้งหมดจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายใน และค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ไ้รับจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังนั้น ผลการทดลองที่ไ้ได้ในครั้งนี้จึงแตกต่างไปจากของคราวน์และลิเวแรนท์ในการที่จะอธิบายถึงระดับพฤติกรรมการคล้อยตามของบุคคลที่มีความเชื่อในเรื่องอัตลิติตต่างกัน

3. พฤติกรรมการคล้อยตามกับความแตกต่างระหว่างเพศ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย ผลจากการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีของแมส¹³ (Bass, 1960) ที่ว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลในค่านิยม เป็นผลทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตามต่างกัน โดยหญิงมีแนวโน้มในการที่จะมีพฤติกรรมการคล้อยตามมากกว่าชาย ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาของคราวน์และริเวแรนท์¹⁴ (Crowne and Liverant, 1963) โคลี่แมน, เบลค และ มอร์ตัน¹⁵ (Coleman, Blake and Mouton, 1958) ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน พร้อมทั้งสอดคล้องกับทฤษฎีของแมสและผลของการวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ได้รับในครั้งนี้ขัดแย้งกับของฮอฟแมน¹⁶ (Hoffman, 1971) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการคล้อยตามของ เด็กชายและเด็กหญิงในระดับชั้นที่ 8, 10, และ 12 โดยการให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนตัดสินความเร็วในการกระทบกันของเครื่องเมโทรโนมีเตอร์ ผลปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการคล้อยตาม

13
Bernard M. Bass, loc. cit.

14
Crowne and Liverant, loc. cit.

15
Jenet Fagan Coleman, Robert R. Blake and Jane Srygley Mouton, "Task Difficulty and Conformity Pressures" Journal of Abnormal and Social Psychology, 57(1958), 120-122.

16
Leon Jay Hoffmann, "Conformity Behavior of Adolescents on an Auditory Discriminant." Dissertation Abstracts, 31(1971), 6876-B.

ทราบว่าในสังคมหลายๆแห่ง รวมทั้งสังคมไทย¹⁷ มักจะคอยฝึกอบรมสั่งสอนผู้หญิงให้เป็น
 แม่นานแม่เรือน สุภาพเรียบร้อย และยึดมั่นในประเพณี เด็กหญิงส่วนมากจึงไม่ค่อยเป็น
 ตัวของตัวเอง มักจะต้องทำสิ่งต่างๆไปโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้ใหญ่และคนอื่นๆ
 เสมอ การประพฤติผิดแบบแผนและกระทำตัวอิสระมักจะได้ขึ้นการนินทาจากสังคมว่า
 "ทำตัวไม่เหมาะสมกับเป็นกุลสตรี" ส่วนเด็กผู้ชายนั้นตรงกันข้าม แม้ว่าเด็กชายจะได้รับ
 การควบคุมพอๆกับเด็กหญิง แต่สังคมและพ่อแม่ก็ไม่มุ่งหวังให้เด็กชายเรียบร้อย อ่อนหวาน
 และยึดมั่นในประเพณีเท่ากับเด็กหญิง ทำให้เด็กชายมีความเป็นตัวของตัวเองมากกว่า
 เด็กหญิง นอกจากนี้ สังคมยอมรับการพึ่งพาคนอื่นของเด็กหญิง แต่ไม่ยอมรับการพึ่งพา
 คนอื่นของเด็กชาย และจากการศึกษาของแบร์รี¹⁸ (Barry, 1967) ใกล้เคียง
 ถึงความแตกต่างระหว่างชายไทยกับหญิงไทยไว้ว่า ชายไทยไม่ค่อยมีความรู้สึกเหมือน
 หญิงไทย เป็นบุคคลขึ้นอยู่กับเหตุผล จริยธรรม และมักจะตัดสินสิ่งต่างๆด้วยเหตุผล ส่วน
 หญิงไทยเป็นพวกคอยเซ่งหัวเก่า พยายามรักษานิยมธรรมเนียมและคุณค่าต่างๆไว้ ด้วย
 เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้หญิงไทยมีแนวโน้มเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคล้อยตามมากกว่า
 ชาย

เมื่อพิจารณาปฏิกริยาร่วม (interaction) ระหว่างตัวแปรต่างๆตามตาราง
 ที่ 4 พบว่าไม่มีปฏิกริยาร่วมระหว่างตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลย จึงแสดงว่า ตัว
 แปรค่านสภาพการณ์ ความเชื่อในเรื่องอัตลัษิต และ เพศ ต่างเป็นอิสระต่อกัน มิได้มีส่วนใน
 การส่งผลร่วมกันคือพฤติกรรมการคล้อยตามแต่ ประการใด

¹⁷ ประณีต เล็กดวงศรี "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การฟังผู้อื่น
 พฤติกรรมค่านการ เป็นผู้นำ และความรู้สึกับผิดชอบ" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 วิทยาลัยวิชาการศึกษาระสาณมิตร, 2517 หน้า 103-104.

¹⁸

Jean S.J. Barry, "A Study in Attitude Change" Cornell
 Thailand. 7 (May 1967), 56.